

Міністерство охорони здоров'я України
Івано-Франківський національний медичний університет
Кафедра судової медицини, медичного та фармацевтичного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ АСПЕКТИ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ ТА СУДОВО-
МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

2023/2024 навчальний рік

Освітньо-наукова програма «Медицина»

Рівень вищої освіти **Третій (освітньо-науковий) рівень**

Кваліфікація освітня **Доктор філософії**

Галузь знань **22 Охорона здоров'я**

Спеціальність **222 Медицина**

Професійна кваліфікація **лікар**

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Шифр дисципліни в ОПП	БК 35 https://www.ifnmu.edu.ua/uk/publiczna-informatsiya/osvitni-prohramy
Викладачі	д.мед.н., професор Наталія Козань. к.мед.н., доцент Володимир Волошинович доктор філософії, доцент Юлія Коцюбинська
Електронна сторінка кафедри	https://www.ifnmu.edu.ua/uk/strukturni-pidrozdili-2/kafedry/kafedra-sudovoi-medytsyny-ta-medychnoho-prava
Контактний телефон кафедри	
Е-mail кафедри	sudova@ifnmu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибірковий компонент
Обсяг дисципліни	6,0 кредитів ЄКТС
Мова навчання	Українська
Посилання на навчально-методичні ресурси кафедри	https://bitly.ws/3gikb
Матеріально-технічне забезпечення	Клінічні бази: Івано-Франківське обласне бюро судово-медичної експертизи Івано-Франківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України Обладнані навчальні кімнати кафедри, які забезпечені мультимедійними засобами та під'єднані до мережі Wi-Fi
Консультації для аспірантів	Вівторок - 16:00-17:30 на базі кафедри, 3 поверх морфологічного корпусу, навчальна кімната № 1 (майдан Шептицького, 21)

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» вивчається аспірантами спеціальності 222 «Медицина» у III-IV семестрах II року навчання й забезпечує ґрунтовні знання з теорії та практики судової медицини, що передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь та інших експертних компетентностей, необхідних для застосування конкретних медичних знань для вирішення

питань, що виникають у практиці органів дізнання, слідства та суду, а також системного наукового світогляду у фаховій діяльності.

Основний фокус навчальної дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи», згідно ОНП, є усвідомлення фундаментальних засад взаємозв'язку знань з медичних та загальнобіологічних дисциплін та судової медицини, засвоєння основних принципів їх застосування у підготовки лікаря у системі сучасної вищої медичної освіти.

Судова медицина - галузь науки, яка вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру, що виникають у практичній діяльності органів правосуддя та судочинства. Сучасна судова медицина вийшла далеко за межі прикладних знань. Окремі її розділи розроблені відповідно до кримінального та цивільного законодавства і викладаються тільки при вивченні судової медицини.

Дисципліна спрямована на розвиток експертної компетенції аспірантів до рівня усвідомленого використання фахових навичок з судової медицини в професійній та дослідницькій діяльності; засвоєння основних експертних навичок ідентифікації особи та побудова експертних висновків; розвиток соціальних навичок (soft skills).

Мета дисципліни передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь та інших експертних компетентностей, необхідних для застосування конкретних медичних знань для вирішення питань, що виникають у практиці органів дізнання, слідства та суду, а також системного наукового світогляду у фаховій діяльності.

3. ЦІЛІ ДИСЦИПЛІНИ:

- розширення та активація у аспірантів здобутих раніше знань, умінь та навичок, отриманих при вивченні інших медико-біологічних та клінічних дисциплін;
- отримання компетентності щодо виконання лікарем функцій судового експерта згідно процесуального законодавства,
- отримання вміння із встановлення факту та давності біологічної смерті,
- отримання вміння щодо опису трупа на місці його виявлення,
- отримання вміння щодо опису тілесних ушкоджень,
- демонструвати вміння визначати ступінь тяжкості травми під час судово-медичного обстеження потерпілої особи;
- демонструвати вміння складання словесного портрету.
- отримання вміння щодо виявлення та опису речових доказів біологічного походження.
- демонструвати вміння проводити ідентифікацію невідомої особи.
- ознайомлення із національним законодавством та міжнародно-правовими стандартами в сфері прав людини та охорони здоров'я;
- висвітлення правового статусу суб'єктів медичних правовідносин, а також форм, способів і засобів захисту їх законних прав та інтересів;
- вміння визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації, залежно від її типу, вміння обробляти інформацію та проводити її аналіз.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Дисципліна «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» спрямована на оволодіння аспірантами компетентностей, освоєння програмних результатів навчання та практичних навичок зазначених у Робочій програмі з дисципліни, з якою можна ознайомитись за покликанням: <https://bitly.ws/3gikb>

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

5.1. Структура вибіркової дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	всього	у тому числі		
лекції		практичні	СРС	
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Судово-медична служба в системі охорони здоров'я. Процесуальні та організаційні основи судово-медичної експертизи				
Тема 1. Судово-медична служба в системі охорони здоров'я	3	2	1	
Змістовий модуль 2. Судово-медична танатологія				
Тема 2. Огляд трупа на місці його виявлення. Судово-медична танатологія.	26	2	2	16
Тема 3. Судово-медичне дослідження трупа.		2	2	
Тема 4. Судово-медична експертиза трупа при раптовій смерті			1	
Тема 5. Судово-медичне дослідження трупів новонароджених			1	
Змістовий модуль 3. Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачуваних та інших осіб				
Тема 6. Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачених та інших осіб	14	2	2	8
Тема 7. Судово-медична експертиза статі та спірних статевих станів.			1	
Тема 8. Судово-медична експертиза статевих злочинів.			1	
Змістовий модуль 4. Судово-медична експертиза ушкоджень та смерті від механічних чинників				
Тема 9. Розлад здоров'я і смерть від ушкоджень	91	2	2	64
Тема 10. Автомобільна травма		2	2	
Тема 11. Мотоциклетна та велосипедна травма			1	
Тема 12. Травма від дії рейкового транспорту			1	
Тема 13. Ушкодження гострими предметами		2	2	
Тема 14. Ушкодження, які виникають при падінні з висоти			1	
Тема 15. Вогнепальні ушкодження		2	2	

Тема 16. Розлад здоров'я та смерть при порушенні зовнішнього дихання, викликаного механічними перешкодами.		2	2	
Тема 17. Судово-медична експертиза механічної асфіксії внаслідок утоплення			2	
Тема 18. Судово-медична експертиза странгуляційної механічної асфіксії			2	
Змістовий модуль 5. Судово-медична експертиза ушкоджень від дії інших фізичних факторів зовнішнього середовища				
Тема 19. Розлад здоров'я та смерть від дії електрики	10		1	8
Тема 20. Розлад здоров'я та смерть від дії високої та низької температури			1	
Змістовий модуль 6. Судово-медична експертиза ушкоджень та смерті від дії хімічних речовин				
Тема 21. Розлад здоров'я та смерть від отруєння	12	2	2	8
Змістовий модуль 7. Судово-медична експертиза речових доказів біологічного походження та медико-криміналістичні методи досліджень				
Тема 22. Судово-медико-криміналістичні методи дослідження	18		1	16
Тема 23. Мікроскопічні дослідження об'єктів судово-медичної експертизи			1	
Змістовий модуль 8. Судово-медична експертиза у справах з професійних та посадових правопорушень медичних працівників				
Тема 24. Судово-медична експертиза за матеріалами слідчих та судових справ.	2		2	
Тема 25. Підсумковий модульний контроль.	4		4	
Всього годин /кредитів ЄКТС	180/6 кредитів ЄКТС	20	40	120

5.2. Методи навчання

Практичні заняття за методикою організації є клінічними, спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також уміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань. Практичні заняття в основному проводяться в відділеннях клінічних баз кафедри. Кожне практичне заняття містить тестовий контроль, який проводиться за допомогою тестової системи <https://pmk.tests.if.ua/> та <https://tests.if.ua/>, розміщених на сайті Університету, з метою оцінки вхідного рівня знань і визначення ступеня готовності аспірантів до заняття. Основний етап заняття полягає у практичній роботі аспіранта в навчальній кімнаті чи секційному залі тощо. Контроль основного етапу заняття проводиться шляхом оцінювання виконання аспірантом практичних навичок та відповіді на усні запитання тощо.

5.3. Система оцінювання

Детальна інформація про систему оцінювання розміщена на електронній сторінці кафедри за покликанням <https://bitly.ws/3gikb>

5.3.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності аспірантів

Поточна успішність оцінюється за багатобальною шкалою.

При засвоєнні дисципліни аспірант на практичному занятті може бути оцінений, в залежності від рівня показаних ним знань, від 0 до 5 балів, мінімальний позитивний бал – 3. Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант за поточну діяльність при вивченні дисципліни – 120 балів.

Для контролю вхідного рівня знань кожен аспірант отримує індивідуальне тестове завдання (20 запитань). Виконання тестових завдань оцінюється від 0 до 1 бала (1 бал – 50-100% правильних відповідей; 0 балів – до 49 % правильних відповідей). Тестові завдання аспірант повинен виконати на занятті за допомогою тестової системи <https://pmk.tests.if.ua/>. Індивідуальне усне опитування проводиться відповідно до переліку запитань, які виносяться на заняття. Оцінюються усні відповіді від 0 до 2 балів.

Виконання практичних навичок оцінюється від 0 до 2 балів:

5.3.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» на останньому практичному занятті.

Підсумковий модульний контроль зараховується аспіранту, якщо він набрав не менше 50 балів з 80 балів (максимально).

Підсумковий модульний контроль складається з трьох частин: комп'ютерний контроль, контроль засвоєння практичних навичок, усна співбесіда:

1. Тестовий комп'ютерний контроль 40 тестових завдань (40 балів) – зараховуються при отриманні не менше 75% правильних відповідей (не менше 30 тестових завдань (30 балів)).
2. Оцінка практичних навичок включає 2 завдання (опис ушкодження та визначення давності настання смерті), кожне з яких оцінюється максимально у 10 балів, мінімально – у 5 балів. Всього 20 балів.
3. Оцінювання теоретичних знань проводиться у формі усної співбесіди із 2-х запитань, кожне з яких оцінюється максимально у 10 балів, мінімально – у 5 балів.

6. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Нормативні документи ІФНМУ щодо організації освітнього процесу, протидії булінгу, корупції, дотримання академічної доброчесності, ознайомлення з освітніми програмами тощо, розміщені на сайті Університету за покликанням <https://www.ifnmu.edu.ua/uk/publicna-informatsija>.

Процедура відпрацювання та перескладання.

Відвідування аспірантами всіх занять є обов'язковим. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про організацію відпрацювання здобувачами освіти пропущених занять у ІФНМУ (<https://www.ifnmu.edu.ua/uk/normatyvni-dokumenty>).

Відпрацювання практичних занять відбуваються на кафедрі судової медицини, медичного та фармацевтичного права щовівторка з 16.00 год до 17.30 год. Відпрацювання пропущених практичних занять здійснюється за попереднім записом, дистанційно через електронну форму <https://bitly.ws/3gi7A> при наявності дозволу чи документа, що засвідчує поважну причину пропуску заняття.

Аспірантам надається можливість перескладання незадовільних поточних оцінок не пізніше двох тижнів після отримання поточної незадовільної оцінки під час відпрацювання практичних занять або у свого викладача в індивідуально призначений час. Після закінчення двотижневого терміну, до дати складання ПМК, дозвіл на відпрацювання негативної оцінки надає завідувачки кафедри, і воно відбувається у вищевикладеному порядку, після складання ПМК.

Аспірант, який не набрав мінімального балу з поточної успішності чи має невідпрацьовані пропущені заняття, до складання ПМК не допускається.

Позитивна оцінка, отримана аспірантом при складанні ПМК із дисципліни «Сучасні

аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» не перескладається.

Акценти на академічній доброчесності, правилах поведінки.

Аспірант повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності (Правила внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються в ІФНМУ, Кодекс академічної доброчесності ІФНМУ, Положення про академічну доброчесність в ІФНМУ (<https://www.ifnmu.edu.ua/uk/normatyvni-dokumenty>)). Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування чи виконання письмових завдань (якщо це не передбачено умовами завдання), плагіат. Списування під час контрольних робіт, підсумкового модульного контролю заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування, дистанційного навчання. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

7. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

7.1. Основна

1. Практикум з судової медицини: навчальний посібник / Н. М. Козань, В. М. Волошинович, Ю. З. Коцюбинська, Г. М. Зеленчук, В. О. Чадюк / за заг. ред. Н. М. Козань. Івано-Франківськ : ІФНМУ, 2022. 210 с.
2. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. Книга 1. Судова медицина: підручник / Б. В. Михайличенко, В. А. Шевчук, С. С. Бондар та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. К. : Медицина, 2018. 448 с.
3. Судова медицина : Підручник / В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолева, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко [за загальною редакцією В. Д. Мішалова]. Чернівці : Місто, 2019. 574 с.
4. Судова медицина : Підручник / О. І. Герасименко, А. Г. Антонов, К. О. Герасименко та ін. ; за ред. Герасименка О.І. - 3-є вид. переробл. та доповн. К. : КНТ, 2018. 630 с.

7.2. Додаткова

1. Атлас ушкоджень та їх особливості при проведенні судово-медичних досліджень / В. В. Черняк, І. І. Старченко, Є. Я. Костенко. Вінниця : Нова Книга, 2021. 120 с.
2. Особливості судово-медичного дослідження трупа при окремих видах смерті / О. Ф. Кулик, В. Т. Бачинський, І. Г. Савка, О. Я. Ванчуляк. Чернівці : БДМУ, 2005. 211 с.
3. Перивний огляд трупа на місці його виявлення / В. Т. Бачинський, О. Ф. Кулик, І. Г. Савка, О. Я. Ванчуляк. Чернівці : БДМУ, 2010. 212 с.
4. Судова медицина / А. А. Бабанін, В. Д. Мішалов, О. В. Біловицький, О. Ю. Скребкова. Сімферополь, 2012. 578 с.
5. Судово-медична оцінка патоморфологічних змін при внутрішньочерепних ушкодженнях Навчальний посібник / В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолева, О.О. Гуріна, Н. М. Козань, О.В. Дунаєв. Київ : Поліграф. центр «Доміно», 2019. 125 с.
6. Судово-медичний опис тілесних ушкоджень, термінів давності їх утворення і загоєння. Навчальний посібник / В. Д. Мішалов, М. М. Тагаєв, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, В. В. Хижняк, О. В. Дунаєв, А. О. Моргун, О. О. Моргун. Чернівці : Місто, 2019. 159 с.
7. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. Книга 1. Судова медицина: підручник / Б. В. Михайличенко, В. А. Шевчук, С. С. Бондар та ін.; за ред. Б. В. Михайличенка. - 5-е вид. Київ : Медицина, 2017. 448с.
8. Судова медицина та судово-медична експертизи: навчальний посібник / І. М. Григус, В. О. Самороков, В. І. Цимбалюк, О. В. Цимбалюк. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 208 с.
9. Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення : навчальний посібник / В. Д. Мішалов, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, О. Ю. Петрошак, Т. В. Хохолева, О. О. Гуріна. Чернівці : Місто, 2019. 140 с.

7.3 Інформаційні ресурси

1. Репозиторій літератури: <https://ifnmu.sharepoint.com/Lists/RepositoryLiterature/view1.aspx>
2. Сторінка кафедри судової медицини, медичного та фармацевтичного права:

<https://ifnmu.sharepoint.com/KSudMed/SitePages/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0.aspx>

3. Програма тестування для підготовки практичних занять та ПМК: <https://pmk.tests.if.ua/>
4. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
7. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
8. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
9. Етичний кодекс лікаря України прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27 вересня 2009 р.
10. Про порядок контролю якості медичної допомоги: Наказ МОЗ України від 28.09.2012 р. № 752: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1996-12>
11. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування: Наказ МОЗ України від 05.02.2016 р. № 69: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16>

Розробники силабуса:

завідувачка кафедрою судової медицини,
медичного та фармацевтичного права
д.мед.н., професор

Наталія КОЗАНЬ

к.мед.н., доцент

Володимир ВОЛОШИНОВИЧ

PhD, доцент

Юлія КОЦЮБИНСЬКА